

广东竹亚科新组合及新异名

夏念和¹, 林汝顺¹, 王润辉²

(1. 中国科学院植物资源保护与可持续利用重点实验室, 中国科学院华南植物园, 广州 510650; 2. 广东省林业科学院, 广州 510520)

摘要:报道了广东竹亚科 13 新组合, 1 新名称和 3 新异名, 其中箬竹属 3 新组合 1 新名称, 牡竹属 4 新组合, 青篱竹属 5 组合 1 新异名, 箬竹属 2 新异名及方竹属 1 新组合。

关键词:竹亚科; 箬竹属; 牡竹属; 青篱竹属; 箬竹属; 方竹属; 新组合; 新名称; 新异名

中图分类号: Q949.714.2

文献标识码: A

文章编号: 1005-3395(2009)04-0351-04

Taxonomic Notes of Bambusoideae (Poaceae) from Guangdong

XIA Nian-he¹, LIN Ru-shun¹, WANG Run-hui²

(1. Key Laboratory of Plant Resources Conservation and Sustainable Utilization, South China Botanical Garden, Chinese Academy of Sciences, Guangzhou 510650, China; 2. Guangdong Forest Research Institute, Guangzhou 510520, China)

Abstract: Thirteen new combinations, one new name and 3 new synonyms of Bambusoideae from Guangdong, China are reported. The new combinations are *Bambusa transvenula* (W. T. Lin et Z. J. Feng) N. H. Xia, *B. revoluta* (W. T. Lin et J. Y. Lin) N. H. Xia, R. H. Wang et R. S. Lin, *B. rectocuneata* (W. T. Lin) N. H. Xia, R. S. Lin et R. H. Wang, *Dendrocalamus stenocuritus* (W. T. Lin) N. H. Xia, *D. suberosus* (W. T. Lin et Z. M. Wu) N. H. Xia, *D. triramus* (W. T. Lin et Z. M. Wu) N. H. Xia, *D. pulverulentus* var. *amoenus* (Q. H. Dai et C. F. Huang) N. H. Xia et R. S. Lin, *Arundinaria lentiginosa* (W. T. Lin et Z. J. Feng) N. H. Xia, *A. albosericea* (W. T. Lin) N. H. Xia, *A. scabriflora* (McClure) Z. D. Chu et C. S. Chao var. *breviligulata* (Z. P. Wang et G. H. Ye) N. H. Xia, *A. biloba* (W. T. Lin et Z. J. Feng) N. H. Xia, *A. acutiligulata* (W. T. Lin) N. H. Xia and *Chimonobambusa gracilis* (W. T. Lin) N. H. Xia. *Sinocalamus concavus* W. T. Lin et Z. M. Wu is transferred to the genus *Bambusa* and a new name *B. basihirsutoides* N. H. Xia is proposed because the present of the block name, *B. concava* W. T. Lin (1997). *A. tenuivagina* W. T. Lin is reduced to a synonym of *A. cantorii* (Munro) L. C. Chia. *A. multinervis* W. T. Lin et Z. M. Wu and *Indocalamus multinervis* (W. T. Lin et Z. M. Wu) W. T. Lin are reduced to synonymy of *I. longiauritus* Hand.-Mazz.

Key words: Bambusoideae; *Bambusa*; *Dendrocalamus*; *Arundinaria*; *Indocalamus*; *Chimonobambusa*; New combination; New name; New synonym

在编写《广东植物志》竹亚科的过程中, 对广东及海南的竹类进行了全面整理。在《广东植物志》竹亚科中属的概念除青篱竹属 (*Arundinaria* Michaux) 外与《Flora of China》(Vol. 22)^[1] 中的概念一致, 而与《中国植物志》(第 9 卷 1 分册)^[2] 中属的概念有较大出入, 同时对《Flora of China》中作为存

疑处理的种进行了确认, 由于《广东植物志》的编写格式所限, 将有关新组合和新异名报道如下。

1 箬竹属 *Bambusa* Schreb.

1.1 横脉甲竹

Bambusa transvenula (W. T. Lin et Z. J. Feng)

收稿日期: 2009-05-19

接受日期: 2009-06-23

基金项目: 广东省自然科学基金项目(7003637); 国家自然科学基金项目(30771235)资助

* 通讯作者 Corresponding author

N. H. Xia, comb. nov.

Lingnania transvenula W. T. Lin et Z. J. Feng, J. S. China Agric. Univ. **13**(2): 82. 1992. Type: China: Guangdong: Xinyi, Dawuling, 13 Aug. 1988, Z. J. Feng 36804 (Holotype, CANT).

1.2 花头黄

Bambusa revoluta (W. T. Lin et J. Y. Lin) N. H. Xia, R. H. Wang et R. S. Lin, stat. et comb. nov.

Bambusa oldhamii Munro f. *revoluta* W. T. Lin et J. Y. Lin in Act. Phytotax. Sin. **26**(3): 224. f. 2. 1988. — *Dendrocalamopsis oldhamii* (Munro) P. C. Keng f. *revoluta* (W. T. Lin et J. Y. Lin) W. T. Lin in Guihaia **10**(1): 15. 1990. — *Sinocalamus oldhamii* (Munro) McClure f. *revoluta* (W. T. Lin et J. Y. Lin) W. T. Lin, J. S. China Agric. Univ. **14**(3): 111. 1993. Type: China: Guangdong: Fogang, Guanyinshan, J. Y. Lin 25653 (Holotype, CANT).

1.3 凹箨绿竹 (华南农业大学学报)

Bambusa basihirsutoides N. H. Xia, nom. nov.

Sinocalamus concavus W. T. Lin et Z. M. Wu, J. S. China Agric. Univ. **13**(2): 82. 1992, non *Bambusa concava* W. T. Lin (1997). Type: China: Guangdong: Guangning, Wuhe, 15 Sept. 1990, Z. M. Wu 88031 (Holotype, CANT).

1.4 孖竹

Bambusa rectocuneata (W. T. Lin) N. H. Xia, R. S. Lin et R. H. Wang, comb. nov.

Neosinocalamus rectocuneatus W. T. Lin in Act. Phytotax. Sin. **26**(3): 228. f. 6. 1988. — *Sinocalamus rectocuneatus* (W. T. Lin) W. T. Lin, **14**(3): 111. 1993. Type: China: Guangdong: Yingde, Yanbei, 17 Nov. 1986, M. Y. Xiao 53487 (Holotype, CANT).

2 牡竹属 *Dendrocalamus* Nees

2.1 黄麻竹

Dendrocalamus stenoauritus (W. T. Lin) N. H. Xia, comb. nov.

Sinocalamus stenoauritus W. T. Lin, Bull. Bot. Lab. N.-E. Forest. Inst., Harbin 1980(6): 89. 1980. — *Bambusa stenoaurita* (W. T. Lin) T. H. Wen, J. Bamboo Res. **10**(1): 22. 1991. — *Dendrocalamopsis*

stenoaurita (W. T. Lin) P. C. Keng ex W. T. Lin. — *Neosinocalamus stenoauritus* (W. T. Lin) W. T. Lin., **26**(2): 146. 1988. Type: China: Guangdong: Guangzhou, W. T. Lin 31700 (Holotype, CANT).

本种由于花具鳞被而先后被置于麻竹属、绿竹属、慈竹属和箬竹属,但本种叶无大小叶之分,且箨片狭窄,外反而不同于绿竹亚属,小穗结构更接近于牡竹属,故作此组合。

2.2 白沙竹

Dendrocalamus suberosus (W. T. Lin et Z. M. Wu) N. H. Xia, comb. nov.

Sinocalamus suberosus W. T. Lin et Z. M. Wu, J. S. China Agric. Univ. **13**(2): 83. 1992. Type: China: Guangdong: Guangning, Dongxiang, 13 Sept. 1990, Z. M. Wu 88024 (Holotype, CANT).

2.3 三枝麻竹

Dendrocalamus triramus (W. T. Lin et Z. M. Wu) N. H. Xia, comb. nov.

Sinocalamus triramus W. T. Lin et Z. M. Wu, J. S. China Agric. Univ. **15**(2): 78. 1994. Type: China: Guangdong: Guangning, Qinggui, Xiaojingkeng, Z. M. Wu 85909 (Holotype, CANT).

2.4 花吊丝竹

Dendrocalamus pulverulentus var. *amoenus* (Q. H. Dai et C. F. Huang) N. H. Xia et R. S. Lin, comb. nov.

Dendrocalamus minor var. *amoenus* (Q. H. Dai et C. F. Huang) Hsueh et D. Z. Li, J. Bamboo Res. **8**(1): 39. 1989. — *Sinocalamus minor* McClure var. *amoenus* Q. H. Dai et C. F. Huang, Act. Phytotax. Sin. **19**: 261. 1981. Type: China: Guangxi: Nanning, low hills, 25 July 1978, Q. H. Dai et al. 78034 (Holotype, GXFI).

该变种的秆丛紧密、箨鞘背面具黄白色条纹,与粉麻竹更为接近,而不同于吊丝竹(*D. minor* McClure)。

3 青篱竹属 *Arundinaria* Michaux

关于本属的范畴,在学术界的争议颇大。本志采用广义的概念,包括苦竹属(*Pleiolobatus* Nakai)、茶秆竹属(*Pseudosasa* Makino ex Nakai)、巴山木竹

属(*Bashania* Keng f.)以及少穗竹属(*Oligostachyum* Z. P. Wang et al)。耿伯介等^[2]在《中国植物志》第9卷1分册中,采用了狭义的概念,认为亚洲没有真正的青篱竹属植物,承认了苦竹属、茶秆竹属、巴山木竹属、以及少穗竹属。在2006年出版的Flora of China第22卷^[1]中,则将巴山木竹属及*Sarcocalamus* Stapleton并入青篱竹属,同时承认苦竹属、茶秆竹属及少穗竹属。

3.1 托竹

Arundinaria cantorii (Munro) L. C. Chia, Kew Bull. **37**(4): 591. 1983. — *Bambusa cantorii* Munro, Trans. Linn. Soc. **26**: 111. 1868. — *Pseudosasa cantorii* (Munro) P. C. Keng ex S. L. Chen et al., Fl. Reipubl. Popularis Sin. **9**(1): 654. 1996. Type: China, Hong Kong, Lantau Island, Cantor s.n. (Holotype, K)

Arundinaria tenuivagina W. T. Lin J. S. China Agric. Univ. **11**(3): 48. 1990, as “*tenui-vagina*”, syn. nov. Type: China: Guangdong: Xinyi, Dawuling, 12 Apr. 1987, Z. M. Wu 0167 (Holotype, CANT).

朱政德等在Flora of China^[1]中将薄箨青篱竹*A. tenuivagina* W. T. Lin处理为毛花茶秆竹*Pseudosasa pubiflora* (Keng) P. C. Keng ex D. Z. Li et L. M. Gao的异名。我们检查了薄箨青篱竹的模式,发现其箨片披针形,长于箨鞘,箨耳发达,与毛花茶秆竹明显有别,但与托竹无本质区别。

3.2 雀斑苦竹(新拟)

Arundinaria lentiginosa (W. T. Lin et Z. J. Feng) N. H. Xia, comb. nov.

Acidosasa lentiginosa W. T. Lin et Z. J. Feng, J. Bamboo Res. **12**(2): 37. 1993. Type: China: Guangdong: Xinyi, Dawuling, Z. J. Feng 36844 (CANT).

朱政德等在Flora of China^[1]中将本种并入油苦竹,但本种秆和箨鞘背面具紫褐色斑点,而明显不同

3.3 银环苦竹

Arundinaria albosericea (W. T. Lin) N. H. Xia, comb. nov.

Pleioblastus albosericeus W. T. Lin, J. S. China Agric. Univ. **11**(3): 47. 1990, as ‘*albo-sericeus*’. Type: China: Guangdong, Fogang, Guanyinshan, J. Y. Lin 27937 (Holotype, CANT).

3.4 短舌青篱竹(新拟)

Arundinaria scabriflora (McClure) Z. D. Chu et C. S. Chao var. *breviligulata* (Z. P. Wang et G. H. Ye) N. H. Xia, comb. nov.

Oligostachyum scabriflorum var. *breviligulatum* Z. P. Wang et G. H. Ye, J. Nanjing Univ. (Nat. Sci. ed.) **24**(1): 164. 1988. — *Arundinaria maculosa* var. *breviligulata* (Z. P. Wang et G. H. Ye) C. S. Chao et G. Y. Yang, J. Bamboo Res. **13**(1): 10. 1994. Type: China: Guangdong: Nanxiong, Z. P. Wang 780057 (Holotype, NJU).

3.5 裂舌青篱竹(新拟)

Arundinaria biloba (W. T. Lin et Z. J. Feng) N. H. Xia, comb. nov.

Oligostachyum bilobum W. T. Lin et Z. J. Feng, J. Bamboo Res. **13**(2): 23, f. 7. 1994. China: Guangdong: Xinyi, Dawuling, forested slopes, 500 ~ 1 500 m, 14 Aug. 1988, Z. J. Feng 36806 (Holotype, CANT)

3.6 尖叶青篱竹(新拟)

Arundinaria acutiligulata (W. T. Lin) N. H. Xia, comb. nov.

Sinobambusa acutiligulata W. T. Lin, J. Bamboo Res. **12**(2): 39. 1993. Type: China: Guangdong: Guangning, Gushui, S. H. Tan 42058 (Holotype, CANT)

该种分枝的描述很奇怪,主枝开展,而侧枝直立,应该不是唐竹属的成员。王正平等在Flora of China^[1]中将本种并入*Oligostachyum hupehense* (J. L. Lu) Z. P. Wang et G. H. Ye显然有点勉强。

4 箨竹属 *Indocalamus* Nakai

4.1 箨叶竹

Indocalamus longiauritus Hand.-Mazz. Anzeig. Akad. Wiss. Naturw. Wien **62**: 254. 1925.

A. multinervis W. T. Lin et Z. M. Wu, J. S. China Agric. Univ. **11**(3): 48. 1990, syn. nov. — *I. multinervis* (W. T. Lin et Z. M. Wu) W. T. Lin, J. Bamboo Res. **19**(4): 17. 2000, syn. nov. Type: China: Guangdong, Shixing, Chebaling, Z. M. Wu 55876 (Holotype, CANT).

本种分布广,变异较大,且箨耳和鞘口刚毛易

脱落,鉴定时须特别注意。

5 方竹属 *Chimonobambusa* Makino

5.1 细弱箬竹

Chimonobambusa gracilis (W. T. Lin) N. H. Xia, comb. nov.

Qiongzhusa gracilis W. T. Lin, J. Bamboo Res. 19(4): 1. 2000. Type: China: Guangdong: Yangshan,

Chengjiashan, 5 May 1987, Z. J. Feng 80757 (Holotype, CANT).

参考文献

- [1] Li D Z, Wang Z P, Zhu Z D, et al. Bambuseae [M]// Wu Z Y, Raven P H. Flora of China Vol. 22. Beijing et St. Louis: Science Press et Missouri Botanical Garden, 2006: 7-180.
- [2] Geng B J(耿伯介), Wang Z P(王正平). Flora Reipublicae Popularis Sinicae Tomus 9(1) [M]. Beijing: Science Press, 1996: 1-761. (in Chinese)